

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

1 Cur Christus in desertum recesserit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Derecessu Christi in desertum, & ijs, quæ ibi acciderunt.

Narrant Euangelistæ Matthæus & Luc. 4. Marc. vero c. 1. Christum statim post baptismum, ductum esse in desertum, & ieiunasse quadraginta dies, & noctes, posteaque esurisse, ac tentatum esse. Quæ omnia eo quo sunt ordine proposita, explananda à nobis sunt.

SECTION I.

Quid causa fuerit cur Christus in desertum secesserit.

Dux causæ huius mysterij explicandæ nobis sunt, efficiens & finalis. De efficiente dicit Matthæus. *Ductus est Iesus in desertum ab spiritu.* Marcus, *Expulit eum spiritus.* Lucas vero, *Agebatur in spiritu.* Quo loco omnes Patres intelligunt Spiritum sanctum significari, Hieron. in Matth. Ambr. lib. 4. in Lucam. Chrysostom. hom. 13. in Matth. & 5. imperfecti. Origenes. 29. in Lucam. *Quia quotquot Spiritu Dei ducuntur filij sunt Dei: hic autem extra omnes, proprie filius Dei erat, ideo & ipsum oportebat spiritu sancto duci.* Idem Cyprian. ferm. de tentat. Athanas. in epist. ad Serapionem, spiritum sanctum non esse creaturam. Greg. hom. 16. in Evangelia, Chrysolog. ferm. 11. Et primo hoc colligit Athanas. ex absoluta, *Spiritus, appellatione, antequam proxime præcellerat, Spiritum Sanctum tanquam columbam descendisse in Christum.* Vnde aperte constat eundem spiritum indicare, cum subiungitur, *Ductus est à spiritu.* Quod clarius est apud Lucam dicentem. *Iesus autem plenus spiritu sancto regressus est à Iordane, & agebatur in spiritu.* Nam cum sermo est (inquit Athanas.) de illis, apud quos est spiritus sanctus, & aliquid dicitur de spiritu in illis operante, sine addito Deo, aut alterius nota, ambiguum esse non potest, quin Spiritus Sanctus intelligendus sit, maxime si addit, *Idem, quem hoc loco reperies in omnibus Evangelistis.* Præterea hoc satis probari potest ex verbis Matth. *Ductus est à spiritu, ut tentaretur à diabolo.* Nam si spiritus malus eum duxisset, ducturus potius erat Evangelista. *Duxit eum spiritus ut tentaret eum.* Illa ergo distinctio & contrapositio spiritus, & diaboli, satis declarat ductum esse ab Spiritu Sancto.

Ex quo intelligimus primo, non fuisse Christum ductum ab spiritu, motu corporali, externo & quasi violento, sed interno instinctu, & spiritali motione, cui Christus voluntarie consentiens, seipsum agebat, & ita intelligendum est naturali motu, & progressu iuvisse in desertum. Atque hac ratione exponenda sunt illa verba Matth. *Ductus est à spiritu,* id est, *Spiritu sancto duce & comite, ut Cyprianus inquit.* Quod magis explicuit Lucas dicens. *Agebatur in spiritu.* Quod ita intelligendum est, sicut illud Pauli ad Rom. 8. *Qui spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei,* id est, qui eius interno cientur impulsu, de quo impulso intelligendum est illud Marci, *Expulit eum in desertum.* Vnde eleganter Cyril. lib. 2. ad Reginas §. de Christi sanctificatione, *Virtute (inquit) spiritus in desertum agi dicitur, non quod vi aliqua eo abreptus, adductusque sit: sed quod vitam ad tempus ibi traduxerit, moratusque sit spiritus virtute armatus supra humanæ naturæ conditionem.*

Colligitur secundo, non potuisse Christum non recta intentione, & propter honestissimas causas in desertum duci, quandoquidem & Spiritus Sancti

Artic. I. vsque ad IV.

A motione, proprioque consensu, & voluntate, quæ non poterat non esse sancta, & honesta, ductus est. Sed oritur circa hoc difficultas ex verbis Euangelistæ dicentis, *Ductus est ut tentaretur à diabolo.* Vbi hanc vnicam ponit causam, quæ non videtur rationi consentanea. Quia licet tentari non sit malum, querere tamen temptationum occasiones, & hominem aliquid eo sine operari, ut tentetur, non videtur honestum, qui enim hoc intendit, virtute vult aliquid mali fieri, nam tentatio, ut à dæmone profiscitur, mala est. Sicut si homo quippiam faceret, ut alteri daret occasionem peccandi, ipse sine dubio peccaret, ergo idem est de eo, qui operatur, ut dæmoni occasionem præbeat male operandi. Quia licet illa prava actio dæmoni non imputetur ad novam poenam ratione status: tamen reuera ipsa vi sua est prava, quare non potest honesta voluntate intendi. Nec refert, quod dæmon sit paratissimus ad tentandum, quia quamvis propter honestum finem liceat uti malicia eius qui paratus est: directe tamen intendere, ut is malum illud exequatur, quod facere paratus est, & hac intentione aliquid efficere, id est, ad exercitandum, seu prouocandum illum, non licet, quia hoc est malum ipsum intendere, ac velle. Et augetur difficultas, quia *omnis Christi actio nostra est instructio:* licebit ergo nobis occasiones querere, ut à dæmone tenemur, quod plane videtur absurdum. Hoc enim esset tentare Deum, & occasionibus ac periculis peccandi sese exponere.

Ex hac difficultate oritur alia, quia non videtur decuisse, ut Christus in desertum recederet, & quasi eremiticam vitam institueret. Tum quia nec propter se indiguit, nec propter nos: quia non oportuit, ut illius viuendi modi nobis exemplum præberet, qui hominibus non expedit, cum sit charitatis, beneficentiæ, & humanæ communicationi contrarius, innumerisque periculis expositus. Tum maxime, quia non decebat solitariam, ac seuerissimam vitam aggredi, quadraginta tantum dies duraturam, ne videretur manum ad aratrum misisse, & postea retro respexisse, atque inde fumerent homines occasionem ab instituta vitæ seueritate recedendi, quod ipsemet Christus damnavit, Luc. 9. Dicendum vero est primo Christum Dominum ob multas, easque iustissimas causas, statim post baptismum in eremum secessisse. Nam licet Euangelistæ vnam tantum commemorent: non tamen excludunt alias, quæ à sanctis Patribus excogitatæ sunt. Et in primis, si proximam, & quasi interinsecam causam contemplerur, sine dubio Christus reliquit hominum consortia, & recessit in locum omnino solitariam, & incultum, ubi tantum bestiarum versabantur (ut Marcus notauit,) ut illis diebus celestē, & quasi Angelicam vitam ageret, non quidem humanam & corpoream, ait supra Cyril. *sed supra humanæ naturæ conditionem, ut ab omni corporis cura, & actionibus liber, soli diuinæ contemplationi vacaret.* Hoc enim vitæ genus intelligere debemus Christum egisse illis diebus, nec enim otiosus esse poterat, cuius animus Deo erat coniunctissimus, nec somno indigebat, qui cibo, & potu non vtebatur. Cumque ille recessus in desertum quasi de se, & natura sua ad hunc finem tendat, non videtur dubitandum, quin propter hunc finem à Christo & Sancto Spiritu institutus sit, & in hunc modum possunt exponi illa verba Lucæ *agebatur in spiritu diebus quadraginta,* ut significet omnibus illis diebus actum esse à spiritu, id est vitam omnino spiritualem, ac pene diuinam omnibus illis diebus egisse: & ad hoc illuc esse ductum, ut huiusmodi vitam ageret. Verumtamen hæc expositio violenta esse videtur, tum quia Græce non dicitur *in deserto*, sed *in desertum*, quod significat terminum localis motus, qui non duravit quadraginta diebus: tum etiam quia vt ex testibus Græcis emendationibus constat, illud *quadraginta diebus,* non

Matth. 4.
Marc. 1.
Luc. 4.

Christus
in desertum
ab spiritu
sancto ducitur.
Hieronym.

Ambros.

Origen.

Cyprian.

Anastaf.
Greg. Pap.

Chrysolog.

Sine violentia ab Spiritu
Christus
in desertum
adducitur.

Matth. 4.
Cyprian.
Luc. 4.

Roman. 8.

Marc. 1.
Cyril.

Dubium.

Cyprian.

Obiect.

Respon.
Ad
dum.
quom.
In
Chri.
indig.

Luc.

Cass.

In desertum
Christus
cur secedit.

Marc. 1.

Cyril.

non coniungitur cum verbo agebatur quod præ-
cellerat, sed cum sequentibus, vel si cum illo con-
struatur, aliquid subintelligendum est, scilicet age-
batur in desertum ut ibi esset quadraginta diebus.
Docuit tamen hanc sententiam Cypria, dicto serm.
de tentat. Eligitur (inquit) solitudo, ut soli Deo vacans,
anima, cum in se per continentiam mactauerit voluptatis
purgatis affectibus ad celestia euolet: loquitur de Chri-
sto ac si indigeret purgatione, & carnis maceratio-
ne, quia propter exemplum nostrum ita operatus
est, ac si hæc illi essent necessaria. Et hinc solui po-
test obiectio, si quis dicat ut Christus huiusmodi du-
ceret vitam, non indigebat solitudine, nec cessatio-
ne à ceteris humanis actionibus. Quia nihil illi im-
pedimento esse poterat, quominus semper & Deo
frueretur per visionem beatam, & per inferiorem
aliquam scientiam in perpetua contemplatione per-
seueraret.

Respons. Respondetur quamvis per scientiam per se in-
fusam potuerit Christus sine dependentia à sen-
sibus contemplari diuina, tamen per cognitionem
omnino naturalem non poterat sine speciali miraculo
multa simul perfecte considerare, neque etiam
per operationem phantasia simul comitari opera-
tionem intellectus, si circa res varias, omninoque di-
uerfas versaretur. Ut igitur Christus Dominus se-
cundum omnes animi vires tam naturales, quam
supernaturales, tam intellectus & voluntatis quam
phantasia, & appetitus, totum sese in res diuinas im-
mergeret, longe perfectiori modo, quam ex natura
rei posset, dum alia sensibilia tractaret, & cum ho-
minibus conuersaretur, potuit illis diebus in deser-
tum recedere. Quo etiam modo intelligi possunt
Euangelistæ, cum aliis in locis dicunt, solitum esse
Christum in desertum secedere, ut oraret, ut Luc. 5.
Ipse secedebat in desertum, & orabat, præterea quamvis
recessus in eremum non esset Christo necessarius
propter hunc finem: tamen oportuit, ut suo ex-
emplo nobis ostenderet solitariam vitam esse ad
contemplationem aptissimam, & ad eam, ut ad fi-
nem potissimum ordinari, ut late differit Cassian.
collat. 19. Et hinc oritur secunda causa, & quasi finis
extrinsecus huius recessus Christi in eremum, scilicet,
ut hominibus daret exemplum. Primo qui-
dem iis qui solitariam vitam amant, iam suo ex-
emplo approbando, & suadendo: ut eleganter nota-
uit Basilii opusculi de laudibus eremi, ubi post multa,
quæ de illo argumento dixerat, concludit. Et quid
amplius memorem? quandoquidem ipse saluator omnium in
exordio suæ manifestationis inuifere, ac propria te dignatus
est habitatione consistere. Postquam enim baptizatus aquam,
qua lotus est, lauit (ut Euangelista testatur) statim spiritus
expulit eum in desertum. Similia fere habet in epistola
ad Chelidonium. Deinde hoc etiam facto dedit
Christus exemplum hominibus communem vi-
tam degentibus, nimirum eos debere interdum
ab hominum consortio recedere, & soli Deo vaca-
re; ut sine offensione, & periculo possint ad actionem
descendere, & cum hominibus agere. Quod (ut D.
Thomas notauit) ad eos spectat maxime, qui profi-
tentur munus docendi, & instruendi alios: quos
prius oportet contemplationi se dare, ut postea se-
curius, maiori que cum fructu possint in proximo-
rum salutem incumbere. Nam quia Christus hoc
erat genus vitæ profecturus, ideoque à diuina con-
templatione exorsus est. Vnde obiter expeditur vlti-
ma difficultas supra tacta. Non enim erat Christo
domino, & muneris eius conueniens, ut illa solitudo
per totam vitam duraret, sed solum ut esset dispositio,
& præparatio ad suum munus exercendum: &
hac intentione inita est, ideoque non fuit præter a-
nimi constantiam, & robur, quod quadraginta tan-
tum diebus in ea permanserit.

Vltimo dicendum est, Christum etiam ductum

esse in desertum, ut cum dæmone pugnaret, eum-
que superaret. Hanc causam reddit Euangelista, eo
quod aptior erat ad explicandam tentationem, quam
statim erat narraturus. Potest autem (ut ad primam
difficultatem respondeamus) hoc explicari, primo
ut illa particula, ut, dicat consequentem, non ve-
rò propriam causam, & rationem, quod est in Eu-
angelis frequentissimum. Itaque primario ac
per se recessit in eremum Christus propter honesta-
tem, & exercitium virtutis, quod in eo obiecto re-
peritur, præsciens autem fore, ut ibi tentaretur à Sa-
tana, voluit id permittere propter causas articulo 1.
commemoratas. Et hunc sensum indicauit Petrus

Pet. Chrys. Chrysolog. sermone 11. dicens. Iesus ductus est in deser-
tum à spiritu non à diabolo, ut esset diuinus cursus, non hu-
manus incurtus, ut esset spiritus præscientia, incitatus non
esset humana. Secundo potest illa particula, ut, causa-
liter explicari, ita tamen, ut non tentatio, sed per-
missio tentationis, & fructus eius intelligantur in-
tenta. Quod quidem ad Spiritum sanctum propriis-
sime referri potest, atque ita facilis est. Nam Deus
sapientissime, ac rectissime facit permittendo ten-
tationes peccatorum, & aliquid operando, ut fa-
cilis tentationi locus sit, si dæmon illam exercere
voluerit. Nam per hoc ipse neque inducit dæmonem,
nec positue prouocat, sed solum permittit propter
maius bonum. Tamen quia hæc permissio Dei cum
præscientia illius coniuncta, tam certa, & infallibilis
est, ac si esset efficax voluntas, ideo interdum in scri-
ptura sacra dicitur Deus facere, quæ permittit, vel
operari, ac si illud intenderet, cum solam intendat
permissionem, & hoc etiam modo loquuntur san-
cti Patres in præsentia tentatione, ut videre licet in
Ambrosio libro quarto in Lucam. Chrysostomus
homilia decimatercia in Matthæum, & aliis supra
citatis. Sic ergo Spiritus sanctus hac intentione du-
xit Christum in desertum, ut eum à Dæmone ten-
tari permitteret propter effectum, & fructum tenta-
tionis, quem præsciebat. Quod non solum cum
Christo, sed etiam cum aliis hominibus præstat Deus,
interdum cum iustis propter maius illorum bo-
num, interdum cum peccatoribus in penam, &
supplicium. Potest etiam hæc intentio humane
Christi voluntati tribui, ita ut non solum Spiritus
sanctus eum hac intentione duxerit, sed etiam ipse
hac intentione inceserit. Et hoc etiam Christo do-
mino licuit: tum quia illi constabat hanc esse diuini
spiritus voluntatem, & intentionem: tum maxime
quia præsciebat nullum sibi ex ea tentatione pericu-
lum imminere, sed potius in magnam Dei gloriam, ho-
minum vtilitatem, ac dæmonis confusionem re-
dundaturam. Quam obrem non sequitur, posse alios
homines temere velle à dæmonibus tentari, aut sese
eorum tentationibus obicere. Quia illis, nec de suo
periculo, nec de Spiritus sancti voluntate, & speciali
auxilio ita constat: quanquam (ut recte hic D. Tho-
mas dixit articulo 2. ad 2.) omnibus liceat virtutis
perfectionem profiteri, tamen si intelligat, vehemen-
tius esse se à dæmonibus agitando. Quia hoc non est
Deum tentare, sed de illius potius auxilio, & virtute
sperare, quæ efficacior est, quam omnis Dæmonum
tentatio. Et eadem ratione licet solitariam vitam
aggredi, si quis à Spiritu sancto excitetur, licet illie
vehementius soleat dæmon homines vexare, ut
idem notauit diuus Thomas ex Chrysostom. hom.

Chrysost. 13. in Matthæum. Cauendum tamen est, ne temere
id fiat, quia secluso extraordinario Spiritus sancti
instinctu secundum ordinariam legem, vita pro-
fus solitaria non est incipientibus accommodata,
sed iis, qui diu se in virtute exerceverunt, & perfectio-
nis apicem attigerunt, ut docuerunt antiqui Pa-
tres, Benedictus in sua regula c. 1. Hieronym. epistola
1. ad Rusticum, August. lib. de morib. Ecclesiæ cap. 3.
August. Cassian. Quæ de re eleganter loquitur Abbas Ioannes apud
Cassianum collat. 19. capite tertio. Et his fit satis dif-
figul.

Quomodo
desertum
Christus
cum diabolo
pugnauit
egredietur.

Pet. Chrys.

D. Thom.

Chrysost.

Bened.
Hieronym.
August.
Cassian.

facultatibus supra positis. Quærere vero potest aliquis, quare remotus, ac solitarius sit locus electus ad congregandum cum Dæmone, sed hac de re opportunius erit sermo sect. 2. & 3.

SECTIO II.

Quomodo potuerit Christus quadraginta diebus sine sensu famis ieiunare.

Primo Christum quadraginta diebus ieiunasse manifeste testantur Euangelistæ: causæ verò cur ieiunare voluerit, facile ex dictis in præcedenti sectione colligi possunt. Scilicet ut exemplo nobis esset. Ne purus homo (inquit Cyprian.) se iam euasisset periculum, & maceratione carnis non indigere, cum in eremum venisset, & rursus: Elegit desertum, ac ieiunium, ut solitudine fugiens mundum, & ieiunio macerans carnem, cum solo Dæmone dimiceretur. Sic Bas. hom. 1. de ieiunio. Dominus noster non prius in carne, quam pro nobis assumpserat, diaboli insidias excepit, quam eam ieiunio communisset. Deinde, ut ieiunii necessitatem, ac præstantiam commendaret: Vnde Tertull. lib. aduersus Psychicos. c. 8. Ipse Dominus baptisma suum, & in suo omnium, ieiunium d. dicitur, imo nouum hominem in veteris sugillatione, in virtute fastidendi cibi initiabat: ut eum diabolo rursus per escam tentare querenti, fortiolem fame ostendat. Præterit deinde ieiunio legem sine tristitia transgrediens: cur enim triste, quod salutare? Docuit etiam aduersus diuina Dæmonia ieiunijs preliandum. Quid enim mirum, si eadem operatione spiritus iniquus educitur, qua sanctus inducitur? Denique ostendere suo exemplo voluit ad orationem, & contemplationem ieiunium esse instar alarum, quibus anima sursum ferri, & celestia contemplari valet, ut dixit Chrysost. hom. 1. in Genes.

Secundo constat ex Euangelio, Christum ita ieiunasse illis quadraginta diebus, ut nullum omnino cibum, potumve sumpserit. Expresse enim Lucas dicit. Et nihil manducauit in diebus illis. Vbi licet expressa mentio non fiat abstinentiæ à potu: nomine tamen manducationis comprehenditur. Quia manducatio seu refectio integra potum, ac cibum comprehendit. Atque in hunc modum ieiunium hoc Christi semper vniuersa intellexit Ecclesia. Vnde Cyril. lib. 2. ad Reginas. Absque cibo, & potu (inquit) rebus utique humani corporis necessarijs ibi degebat. Et Ignat. epist. 8. ad Philippen. Quadraginta dies, & noctes perdurauit sine humano alimento, & August. lib. 3. de mirabilib. scrip. c. 6. Nullo humani pastus suffragio filius.

Statim vero sese offert inquirendum, qua virtute potuerit Christus tot dies, noctesque sine cibo, potuque transigere, solâne diuina & miraculosa, an aliquo modo naturali? Quibusdam enim videtur potuisse hoc fieri modo quodammodo naturali, supposita supernaturali perfectione animæ Christi, per quam ita fuit illis diebus diuinæ contemplationi intentus, & quasi continua raptus ecstasi, ut operationes animæ vegetantis omnino fuerint impeditæ: ad eum modum, quo Paulus in raptu sine cibo, & potu, ac famis sensu permansit. Quia cum eadem anima sit harum operationum principium, dū eius virtus circa superiores actiones veluti absorpta est, impeditur profecto, ne alias inferiores actiones exerceat. Quare tanta potest esse anima in illas operationes intentio, ut hæc omnino impediatur. Vnde experimur ex nimia animi attentione in rerum meditatione, & contemplatione fieri, ut cibis conloqui, ac digerere nequeat, ergo eadem ratione, & proportionem fieri poterit, ut omnino impediatur, impedita autē actione naturalis caloris, necessario, ac sine nouo miraculo fit, ut homo sine cibo, & potu conseruari possit, quandiu illa animi attentio durauerit.

Sed hæc sententia non potest satisfacere. Quia licet demus inter actiones vitales, in quibus anima propria virtute, & suo intrinseco, ac speciali modo operatur, esse connexionem supra dictam, actiones tamen mere naturales, quæ per solam alterationem qualitatum naturalium sunt, impediri non possunt propter animi attentionem ad alias superiores actiones, quia illæ qualitates in actione sua mere naturali non pendent ab actuali animæ operatione, & influxu. At vero sola actio harum qualitatum sufficiens est, ut homo non possit naturaliter conseruari quadraginta diebus sine cibo, & potu. Quia tanto tempore necessario fieret alteratio à calore naturali & partibus dissimilibus inter se, & à medio, seu corpore circumstante, & ab aliis causis externis, quæ naturale hominis temperamentum ad vitam conseruandam necessarium dissoluerent.

Quapropter dicendum est, Christum Dominum supernaturali virtute, & miraculorum effectrice virtute esse, qua huiusmodi actionem, & alterationem impediuit. In quo Moysen, & Eliam superauit, qui simili quidem modo quadraginta diebus sine cibo potuque manserunt Exod. 34. & 3. Reg. cap. 19. sed illi extrinseca virtute diuina: Christus vero propria, & intrinseca virtute, qua plenum dominium habebat supra corpus suum, ut ea tantum agere, & pati posset, quæ vellet. Atque hæc est concursus Patrum sententia, præsertim Cyril. & Augustini locis statim citandis.

Et hinc facile expeditur dubitatio alia, quæ propter singularem Caietani sententiā prætermitti hoc loco non potest. Dubitat enim ille Matth. 4. vtrum Christus quadraginta hisce diebus, quibus ieiunauit, esurierit, an vero expletis omnibus diebus. Et respondet omnibus illis diebus famem sentisse, quia superfluum est (inquit) multiplicare miracula line necessitate. imo alias quoque frustra ieiunasset, si nihil sensisset. Nihil enim tale ieiunium, vel ad meritum, vel ad corporis afflictionem, vel ad nostrum exemplum conculisset. Quam sententiam hoc loco referens Medina probabilem existimat. Mihi tamē & improbabilis, & temeraria vt minimum videtur. Primum, quia fere aperte repugnat verbis Euangeliorum. Nam Matth. dicit, Cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit. Dices, non tamen dicit antea non esurisse. Respondeo nisi velimus vim literæ inferre, satis hoc significat illa vox, postea, præsertim cum Lucas addiderit: Et consummatu illis esuriit. Nam si quis narret expleto tali tempore aliquid esse factum, plane significat antea non esse factum, ut patet ex similibus locutionibus eiusdem Lucæ. Postquam consummati sunt dies octo, cap. 2. Et cum compleuerentur dies Pentecostes, Act. 1. Adde hanc esse communem veterum Patrum, & expositorum intelligentiam, ut videre licet in Hilario Origene, Hieron. Chrysost. Ambrosio, alijs denique Græcis & Latinis super Matth. & Lucam. Vnde Bas. dicta hom. 1. de ieiunio. Et vide (inquit) quam mirabiliter ille tentatori per esuritionem præbuit animum, alioqui propter diuinæ naturæ sublimitatem non patebat ad illum aditum diabolo, nisi se per esuritionem ad humanam imbecillitatem submisisset: & Gregorius Nyssenus libro de Beatitudinibus in 4. Cum quadraginta dies (inquit) ieiunius permansisset, postea esuriit. Dedit enim quando volebat occasionem naturæ officio suo fungendi, sed tentationum inuentor, cum intellexit afflictum famis etiam illum inuasisse, consuluit ut lapidibus excoqueret appetitum, & cætera quæ persequitur. hoc tentationis genus egregie ad mores accommodans, & Cyril. dicto lib. ad Reg. Cum quantum sat erat, iam ieiunasset, diuinæque virtute absque cibo, & potu incorruptam carnem conseruasset, vix tandem, quæ propria illius sunt, pati eam sinit: esurisse enim dicitur. Sed quam ob causam, quæ esurisse? Ob eam nimirum, quo apertè vtrumque Deum simul, & homi-

Responsio.

Quia Christus virtute quadraginta diebus ieiunauit in deserto permansit. Exod. 34. 3. Reg. 19. Cyril. August.

Dubium.

Caietani sententia.

Medina.

Responsio.

Matth. 4. Post quadraginta dies non esurisse Christus esuriit.

Luc. 4. Act. 1.

Hilar. Orig. Hieron.

Chrysost. Ambros. Basil.

Greg. Nyss.

Cyril.